

7. Можливість проведення загальнонаціональних виборів в умовах воєнного стану. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://cutt.ly/UwmeZm0r> (дата звернення: 08.10.2023).

8. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 20 серп. 2023 р.

9. Рекомендації Європейської Комісії щодо статусу України на членство в ЄС | EEAS. *The Diplomatic Service of the European Union / EEAS*. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/рекомендації-європейської-комісії-щодо-статусу-україни-на-членство-в-єс_uk?s=232 (дата звернення: 08.10.2023).

10. Хмілевська В. Українці проти проведення виборів у розриві воєнного стану – соціопитування. *Зеркало недели | Дзеркало тижня | Mirror Weekly*. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/vibori-u-zhovtni-2023-ho-ne-vidbudutsja-ne-cherez-vidsutnist-juridichnoji-mozhливosti-tse-rishennja-zelenskoho-.html> (дата звернення: 03.10.2023).

11. Центр Разумкова. Оцінка громадянами ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів (травень 2023р.). Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-traven-2023r> (дата звернення: 08.10.2023).

12. Holding referendums during wars and military threats is against European standards. *Venice Comission*. URL: <https://www.venice.coe.int/webforms/events/?id=3388> (date of access: 08.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-355-5-13>

Шаповалова А. М.,

кандидат політичних наук, доцент,

кафедри філософії та історії

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

ЗМІНА ПОЛІТИЧНОГО ЛАНДШАФТУ УКРАЇНИ У ВИМІРІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Вторгнення росії на територію суверенної України не лише змінило політичний ландшафт, але й вплинуло на більш глобальні речі, такі як ідентичність та самоусвідомлення. Святкування 105-річчя від заснування Таврійського національного університету ім. В. Вернадського є яскравим прикладом того, як російська агресія здатна

перестроювати життя не лише людей, але й освітніх закладів. Відзначаючи річницю у Києві, будучи вимушено переміщеним закладом, ТНУ являє собою приклад того, до чого призводить війна та яким чином вона відображається на житті та діяльності закладу вищої освіти. Зважаючи на це, дослідження політичного ландшафту нашої держави у вимірі російської агресії є актуальною та нагальною проблематикою.

На політичний ландшафт України серйозно вплинула наполеглива, багатогранна та багаторічна агресія, здійснена російською федерацією. Цей геополітичний конфлікт, який триває вже більше десяти років, являє собою складну мережу історичних, культурних і стратегічних факторів, які докорінно змінили траєкторію української політики та її відносини з міжнародним співтовариством.

Анексія Криму в 2014 році, триваючий конфлікт на Донбасі та врешті-решт повномасштабна війна, котра почалась 24-го лютого 2022-го року, не тільки змінили геополітичний баланс у Східній Європі, але й змінили внутрішню політику України, її зовнішньополітичну орієнтацію та її прагнення до національної ідентичності та суверенітету. Ці події змусили Україну йти небезпечним шляхом до більшої автономії та безпеки, протистоячи серйозним внутрішнім і зовнішнім викликам.

Однією з найпомітніших трансформацій російсько-української війни став вплив на повсякденне життя українських громадян. Ескалація бойових дій зумовила зміну пріоритетів, оскільки громадяни стикаються з труднощами умов війни. Український народ зазнав багатотисячних втрат, багато громадян стали жертвами тортур і нелюдського поводження, кілька мільйонів людей опинилися за межами держави, рятуючи життя від війни, агресор примусово депортував з території України тисячі дорослих і дітей.

Як служно зазначають Г. Зеленько та Н. Кононенко: «Повномасштабне російське вторгнення стало каталізатором радикальних зрушень щодо громадянської самоідентифікації» [3, с. 109].

Відзначаємо, що високі показники фіксуються і стосовно основної ідентифікації людей саме як громадян України. Так, 72% опитаних ідентифікують себе як громадяни України, 12% – як жителі села, району чи міста, а 6% – як жителі регіону [1].

Зміна ідентичності прямо вплинула і на громадянське суспільство загалом. Громадські організації, волонтерські групи та активісти мобілізувалися для надання гуманітарної допомоги, підтримки внутрішньо переміщених осіб та захисту прав цивільних осіб, які опинились у зоні конфлікту. Цей сплеск активності громадянського суспільства підкреслює стійкість і солідарність українців перед обличчям лиха. Слід зазначити, що у реєстрі волонтерів Державної податкової служби у 2022 році зареєструвалися 2383 українці.

Це у 8,4 раза більше, аніж за 9 років існування переліку» [2]. І ця цифра постійно зростає, адже попит на волонтерську допомогу постійно підвищується, ставши незамінним інструментом сучасної війни.

Крім того, війна прискорила реформи в секторах безпеки та оборони України. Збройні Сили України пройшли модернізацію, підкріплену міжнародною допомогою, щоб посилити свої можливості реагування на зовнішні загрози. Ця трансформація оборонної позиції України відображає відданість національному суверенітету та стійкість перед обличчям російської агресії.

Відзначимо, що сам політичний ландшафт України зазнав істотних змін. Реакція уряду, на війну зумовила необхідність перегляду його внутрішньої та зовнішньої політики. Громадська думка змінилася, громадяни тепер вимагають ефективного управління, безпеки та підзвітності. Політичні актори адаптувалися до мінливого середовища, сприяючи міжпартійній єдності перед обличчям зовнішньої агресії. Міжнародна спільнота також активізувала свою взаємодію з Україною, надаючи підтримку, дипломатичне посередництво та санкції проти агресора.

Крім того, вплив війни на популярність і лідерство президента Володимира Зеленського разом із його політичною партією був ключовим у формуванні політичного ландшафту, оскільки він підкреслює динаміку розвитку суспільної довіри та очікувань під час кризи. Лідер країни став людиною року за багатьма версіями світових видань, підкресливши свою вагу не лише в самій Україні, але й на світовій політичній сцені.

Не менш важливо і зазначити про зміни в зовнішньому векторі нашої держави, яка під час повномасштабної війни продовжує активно прагнути членства в ЄС та НАТО.

28 вересня 2023 року Президент України Володимир Зеленський наголосив, що наразі Україна та країни-члени НАТО – де-факто вже союзники. На спільному із генсеком НАТО Єнсом Столтенбергом брифінгу президент наголосив, що членство України в Альянсі – це лише питання часу [4].

Однією з найбільш помітних подій у зовнішній політиці України стало пожвавлення її двосторонніх відносин. Сполучені Штати, зокрема, стали ключовим союзником, надаючи важливу військову допомогу та дипломатичну підтримку. Взаємодія та візити на високому рівні між лідерами України та США підкреслили глибину їхнього стратегічного партнерства. Більше того, Україна зміцнила свої зв'язки з іншими державами-членами НАТО та прагне до посиленого співробітництва у сфері безпеки в умовах триваючих військових дій.

Окрім зміцнення свого трансатлантичного партнерства, Україна диверсифікувала свою зовнішньополітичну діяльність. Вона активно співпрацює з країнами Східної та Центральної Європи, налагоджуючи

тісніші зв'язки з Польщею, Румунією та країнами Балтії. Ці регіональні партнерства не лише розширили мережу союзників України, але й забезпечили можливості для економічного співробітництва та співпраці в галузі безпеки, ще більше зміцнивши позиції України перед обличчям зовнішньої агресії.

На нашу думку, ці дипломатичні зрушення є символом рішучості України забезпечити свій суверенітет і орієнтуватися в складнощях геополітичного ландшафту, що розвивається, зберігаючи при цьому свою непохитну відданість принципам демократії, самовизначення та міжнародного права. Триваюча війна зміцнила роль України як ключового гравця у формуванні динаміки регіональної безпеки, зробивши її зовнішньополітичні рішення надзвичайно важливими у сфері міжнародної політики.

Крім того, ключовою сферою в парадигмі політичного ландшафту є судова реформа. Війна підкреслила важливість справедливого та неупередженого судочинства для підтримання верховенства права, захисту прав громадян і боротьби з корупцією. Реформи, спрямовані на зміцнення незалежності та доброчесності судової системи, вважаються важливими для зміцнення довіри суспільства до системи правосуддя та зміцнення основ демократії.

Антикорупційні заходи також набули підвищеного значення. Війна виявила вразливі місця в українських інституціях, підкресливши необхідність прозорості та підзвітності державного управління. Боротьба з корупцією, включно з діяльністю таких інституцій, як Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), продовжує залишатися пріоритетом, зосереджуючись на боротьбі з корупцією на всіх рівнях влади [5].

На завершення російсько-українська війна 2022 року підкреслила необхідність політичних реформ в Україні, торкаючись децентралізації, судової реформи, антикорупційних заходів і виборчої реформи. Ці реформи вважаються інструментом у покращенні управління, підзвітності та стійкості українських інституцій перед обличчям зовнішніх викликів.

Отож, безперечно війна змінила Україну. Проаналізовані трансформації є важливим фактором для визначення подальшого розвитку країни. Вони будуть мати вплив на процеси досягнення остаточної перемоги над агресором, встановлення миру, відновлення територіальної цілісності і подолання наслідків окупації. Повоєнна реконструкція, яка поєднується з модернізацією, також буде нерозривною частиною цього процесу і відповідатиме завданням набуття готовності до вступу до Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. День Незалежності України (серпень 2022р.) Разумков центр. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/den-nezalezhnosti-ukrainy-serpen-2022p> (дата звернення: 04.10.2023).
2. Єсікова К. У 2022 році кількість зареєстрованих волонтерів зросла у 8 разів за 8 років. Громадське. 2023. URL: <https://hromadske.ua/posts/u-2022-roci-kilkist-zareyestrovanih-volonteriv-zrosla-u-8-raziv-za-8-rokiv> (дата звернення: 04.10.2023).
3. Зеленько Г., Кононенко Н. Як російська військова агресія змінила політичну ідентичність українців. *Національна безпека і оборона*. 2022. № 3–4. С. 108–114.
4. Україна і НАТО працюють над адаптованою Річною національною програмою. Укрінформ. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3767228-ukraina-i-nato-pracuut-nad-adaptovanou-ricnou-nacionalnou-programou.html> (дата звернення: 04.10.2023).
5. Ukraine: Freedom in the World 2023 Country Report. Freedom House. 2023. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-world/2023> (дата звернення: 04.10.2023).